



IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№5 (3)



2026

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>



IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, may.
3-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor



IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhriddinov Zafarjon Fakhriddin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Rustamov Ilkomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.



MUNDARIJA

EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASHGA QARATILGAN HAYOTIY TASHABBUSLAR.....	12
Muxiddin Kalonov	
O'ZBEKISTONDA NAQDSIZ TO'LOVLAR ULUSHINING OSHISHI VA PUL MASSASI NAZORATI SAMARADORLIGIGA TA'SIRI.....	28
Pardayev G'ayrat Jabbor o'g'li	
BUXGALTERIYA HISOBINING PAYDO BO'LISHI VA RIVOJLANISHI HISOB SIYOSATINING SHAKLLANISHIDA ASOS SIFATIDA.....	34
Abduvaxidov Farxod Tuychiyevich	
O'ZBEKISTON AUDITORLIK TASHKILOTLARIDA ICHKI SIFAT NAZORATI STANDARTLARINI RISKKA YO'NALTIRILGAN YONDASHUV ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	41
Bobonarova Kamola	
SANOAT KORXONALARINING INVESTITSION-INNOVATSION FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI.....	47
Azizova Habiba Arslonovna	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIGA RAQAMLI DAVLAT XIZMATLARINI KO'RSATISHNING NAZARIY YONDASHUVLARI.....	56
Yusupova Dilbar Mirabidovna	
KARBOHOVYIE KREDITVYI V AGRAPNOM SEKTOPE KAK INSTRUMENT RAZVITIYA ZELENOY EKONOMIKI UZBEKISTANA.....	61
Abdullaeva Zaynab Ruslanovna	
BUXORO ZINDONI VA BOLO HOVUZ ANSAMBLI MISOLIDA TARIXIY OBIDALARNING BARQAROR TURISTIK SIG'IMI TAHLILI.....	66
Shodiyeva Moxichehra Shokir qizi, Qilichov Muhridin Husniddin o'g'li	
SOLIQ TIZIMIDA SOLIQ RISKINI BAHOLASH USLUBIYOTI.....	73
Ravshanjon Azimovich	
O'ZBEKISTONDA UMUMIY O'RTA TA'LIM TIZIMI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA BUXORO VILOYATI TAHLILI.....	80
Davidxodjayev Oybek Obidovich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSION KREDITLASHLASHNING AMALDAGI HOLATI VA ISTIQBOLLARI.....	85
Abdurashidova Mohidil Qodir qizi, Karimova A.	
IQTISODIYOTNI TRANSFORMATSIYALASH SHAROITIDA DXSH ASOSIDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHNI BAHOLASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH MUAMMOLARI.....	91
Toxirov Jaxongir Maxmudjon o'g'li	
SURXONDARYO VILOYATIDA UY-JOY QURILISHI VA IPOTEKA KREDITLASHNING O'ZARO BOG'LIQLIGI.....	96
Turopova Nigora Xolmurod qizi, Safarova Dilrabo Baxriddin qizi	
ESG INTEGRATION AND GREEN FINANCIAL ANALYSIS: A NEW METHODOLOGICAL APPROACH TO CORPORATE FINANCIAL SUSTAINABILITY.....	100
Erkin Temirovich Shodiev	
THE CURRENT STATE OF DIGITALIZATION OF TOURISM IN UZBEKISTAN AND PROSPECTS FOR ITS DEVELOPMENT.....	105
Bekmurodov Bakhtiyor Farkhodovich	
TA'LIM MUASSASALARINI MOLIYALASHTIRISHDA OPTIMALLASHTIRISH ZARURATI VA YO'NALISHLARI.....	113
Umarov Avzaljon Yodgorali o'g'li	



АХОЛИ ИСТЕ’МОЛ МАДАНИЯТИ ВА МИЛЛИЙ ИҚТИСОДИЙ О’СИШГА ТА’СИРИ	118
Rustamov Sheroz Oblokulovich	
ISHLAB CHIQRARISH OMILLARINING IQTISODIY O’SISHGA TA’SIRI: KOBБ–DOUGLAS MODELII ASOSIDA EKONOMETRIK TAHLIL	123
Maxmudov Sobir Xudoyberdiyevich	
BARQAROR SHAHARSOZLIK RIVOJLANISHIGA ERISHISHDA QATTIQ CHIQINDILARNI KOMPLEKS BOSHQARISH	129
Firas Halawani, Feruza Insavaliyeva	
СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ РЕАЛИЗАЦИИ НА НАЦИОНАЛЬНОМ УРОВНЕ КЛЮЧЕВЫХ МЕЖДУНАРОДНЫХ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ СОГЛАШЕНИЙ, СВЯЗАННЫХ С ТРАНСГРАНИЧНЫМ ЗАГРЯЗНЕНИЕМ, В УЗБЕКИСТАНЕ И СОСЕДНИХ СТРАНАХ.....	139
Шафикова Луиза, Ойбек Камилов	
ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА УЗБЕКИСТАНА: ОЦЕНКА ТЕКУЩЕГО УРОВНЯ И ПОТЕНЦИАЛА РОСТА	150
Омонтурдиева Диёра	
YER VA SUV RESURSLARINI INTEGRATSIYALASHGAN BOSHQARISHDA DRONLARDAN FOYDALANISH.....	155
Matkarimov Mansur	
YASHIL INVESTITSIYALAR BOZORI MEKANIZMINING DASTAKLARI	161
Ziyodullayeva Gulasal Akmal qizi	
СТРАТЕГИЯ ПРИВЛЕЧЕНИЯ И УДЕРЖАНИЯ ПЕРСОНАЛА ПОСРЕДСТВОМ HR-БРЕНДИНГА: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И ПРАКТИКА РЕАЛИЗАЦИИ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	167
Дониерова Фотимабону Алишер кизи	
KAMBAG’ALLIKNI MONETAR VA KO’P O’LCHOVLI VAHOLASH METODOLOGIYASI ASOSIDA IQTISODIY O’SISH STRATEGIYALARINI KONSEPTUAL TAKOMILLASHTIRISH	173
Sotiboldiyev Asadbek Hasan o’g’li	
QURILISH SANOATIDA RESURS TEJAMKOR ISHLAB CHIQRARISH TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO’NALISHLARI.....	179
Utbasarov Doniyorjon Baxtiyorovich	
KICHIK BIZNESDA XIZMATLAR SOHASINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI.....	188
Raximov Zafar Komilovich, Mamatazimov Jaloliddin Sherzod o’g’li	
MANAGING DIGITAL TRANSFORMATION IN PRIMARY HEALTHCARE: A SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW	192
Ashurova Sitora Xusnitdin qizi	
МЕЖДУНАРОДНЫЕ ПРАВОВЫЕ ПРОБЕЛЫ В УПРАВЛЕНИИ ТРАНСГРАНИЧНЫМ ЗАГРЯЗНЕНИЕМ ВОД В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ	197
Тиллахуджаев Аббосхон, Дилфуза Шакирова, Мухамедалиева Сайёра, Ойбек Камилов	
JAHON ME’MORIY MEROSIDAN TURIZMDA FOYDALANISH: DOLZARB MUAMMOLAR, ZAMONAVIY YECHIMLAR VA ISTIQBOLLI TAKLIFLAR.....	208
Qilichov Muhridin Husniddin o’g’li	
IMPROVING SALES PROMOTION STRATEGIES FOR UZBEK EXPORTERS IN DEVELOPING FOREIGN MARKETS.....	217
Aziz Kurbanovich Abdullaev, Rustamova Madina Baxrom qizi	
ENVIRONMENTAL DEGRADATION AND CARBON EMISSION: INTERCONNECTED LINKS WITH ECONOMIC GROWTH IN POST-SOVIET.....	222
Rajabova Malika Nuriddin qizi	
NATIJAGA YO’NALTIRILGAN BUDJETLASHTIRISHGA OID ILMIY QARASHLAR VA YONDASHUVLAR	230
Qosimova Gulyar Axmatovna	



ТРАНСГРАНИЧНЫЕ ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ РЕГИОНАЛЬНОГО ТУРИЗМА НА ПРИМЕРЕ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН.....	236
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
ВЗАИМОСВЯЗЬ УРОВНЯ ЖИЗНИ И ИНДЕКСА ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ В УСЛОВИЯХ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ	239
Усманова Зумрад Исламовна	
KIMYO SANOAT KORXONALARINING INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHNI YANADA TAKOMILLASHTIRISH CHORALARI	242
Muxammadiyeva Munira Zaynabuddinovna	
QISHLOQ UY-JOY QURILISHIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEXANIZMLARINING AHAMIYATI.....	248
Xannarov Komiljon Karimovich	
TIBBIYOT MUASSASALARI FAOLIYATINI MUVOFIQLASHTIRISH VA VAZIFALAR TAQSIMOTI TAMOYILLARI.....	253
Saidov Suhrob Shodmonovich	
HUDUDIY IQTISODIY INTEGRATSIYA RIVOJLANISHINING XORIJIY TAJRIBASI VA MARKAZIY OSIYO MAMLAKATLARI UCHUN AHAMIYATI.....	257
Akbarova Kamola Akmaljonovna	
MOLIYAVIY TAHLIL AXBOROT BAZASINING KORXONA RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA'SIRI	263
Karimov Eminjon Gopardjonovich	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI	270
Shermatov Axror Abdixakimovich	
QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARIDAN SAMARALI FOYDALANISH VA ENERGIYA SAQLASH TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	275
Ergash Bobobekov	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIJORAT BANKLARIDA ISLOM MOLIYASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	281
Yo'ldoshev Jamshid Nu'monovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINI SAMARALI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	285
Qurbonova Rahima Jamshedovna	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI ISH O'RINLARINI SHAKLLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	290
Ibroximova Nafosat Abdusattor qizi	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA QAYTA ISHLASHNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR.....	297
Raximov Zikrullo Soyibjon o'g'li	
RAQAMLI MUHITDA REKREATSION XIZMATLAR MARKETINGINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	302
Usmanova Zumrad Islamovna	
WAYS TO IMPROVE THE QUALITY OF EDUCATIONAL SERVICES IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS	306
Iskhakova Sarvar Ayubovna, Amriyeva Shahzoda Shukhratovna	
BARQAROR TURIZMGA ERISHISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI.....	312
Baxtiyorov Javlon Fazliddin o'g'li	
MEVA MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING ZAMONAVIY TIZIMI.....	316
Yusufova Laylo G'ayrat qizi	



AHOLISI ZICH JOYLASHGAN HUDUDLARDA QISHLOQ JOYLARINING BARQAROR RIVOJLANISHI: NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLAR.....	325
Yusufjonov Jahongir Ilxomjon o'g'li	
СТРАТЕГИЧЕСКОЕ МЫШЛЕНИЕ В ФИЛОСОФИИ СТОИЦИЗМА И СОВРЕМЕННОЙ ТЕОРИИ СТРАТЕГИИ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ВЗГЛЯДОВ МАРКА АВРЕЛИЯ И КОНЦЕПЦИИ СТРАТЕГИРОВАНИЯ ВЛАДИМИРА Л. КВИНТА.....	329
Норкулов Суннатбек Алишерович	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM MUASSASALARINI MOLIYALASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	335
Kurbanov Baxodir Negmatullayevich	
MAMLAKATIMIZDA INVESTITSIYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA QULAY BIZNES MUHITINING TA'SIRI.....	341
Vahidova Gulhayyo Arzi qizi	
O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI BANK KREDITLARI BILAN TA'MINLASHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	347
Raxmanova Ilmira Rustamovna	
SAVDO KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA MA'LUMOTLAR TAHLILI VA MAQSADLI MARKETINGDAN FOYDALANISH YO'NALISHLARI.....	354
Toxirov Javlon Raximovich	
MAXSUS IQTISODIY ZONALARNI TARKIBIY QISMLARI BO'YICHA BAHOLASHNING MUHIM OMILLARI.....	361
Arslonov U. U.	
RESURLAR TA'MINOTI TIZIMINING TASHKILY-IQTISODIY XUSUSIYATLARI.....	367
Arziqulova Oybarchin Eshquvat qizi	
JAHON SAVDO TASHKILOTI TAMOYILLARI ASOSIDA SOLIQ SIYOSATINI MUVOFIQLASHTIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI.....	373
Saitqulov Suxrob Shavkatovich	
TIJORAT BANKLARIDA MIJOZLARNING KREDIT QOBILIYATINI BAHOLASH UCHUN SKORING MODELIDA SUN'YI INTELLEKTNI JORIY ETISHNING AHAMIYATI.....	380
Komiljon Karimov	
OLIY TA'LIM VA AMALIYOT TIZIMLARI INTEGRATSIYASI ASOSIDA KADRLAR TAYYORLASH MENEJMENTINI TAKOMILLASHTIRISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI.....	386
Karimova Xurshida Raximovna	
QO'RIQLASH DEPARTAMENTIDA SOLIQ YUKLAMASINING MOLIYAVIY BARQARORLIKKA TA'SIRI VA UNI ICHKI MOLIYAVIY NAZORAT HAMDA AUDIT NUQTAYI NAZARDAN TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI.....	390
Salimbayev Mirsohibjon Mirsodiq o'g'li	
ПОВЫШЕНИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА И ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	396
Ли Марина Рудольфовна	
O'ZBEKISTONDA YER RESURLARINING AGRAR IQTISODIYOTGA TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH.....	402
Xoshimova Sevara Baxromovna	
FARMATSEVIKA IMPORT KOMPANIYALARIDA REKLAMA SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH: "SHINING IMPEX" AJ MISOLIDA EMPIRIK TADQIQOT.....	410
Alimxodjayeva Nargiza Elshodovna, Nurullayev Ilyosbek Xojiabdulla o'g'li	
HUDUDIY IQTISODIY O'SISHNI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	417
Turayev Baxtiyor Ergashevich	
QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA SANOATINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI VA SAMARADORLIKNI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	421
Qalandarova Gulshoda Nazirjon qizi	



QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA DAVLAT SUBSIDIYALARINING MOLIYAVIY NATIJALARGA TA'SIR KANALLARI VA ULARNI HISOBDA AKS ETTIRISH MASALALARI	427
Davronbek Matyakubovich Matkarimov, Qadamov Mirzobek Ulug'bek o'g'li	
O'ZGARUVCHILAR O'RTASIDAGI MUNOSABATLARNI REGRESSIYA MODELLARI ORQALI AMALIY TAHLILI	432
Sakiyeva Ozoda Batirovna, Xushvaqtova Dilfuza Ramazon qizi	
INSON KAPITALIGA YO'NALTIRILGAN INVESTITSİYALARNI MOLIYALASHTIRISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	437
Zayniddinov Aloviddin Zayniddin o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KRIPTO-AKTIVLAR AYLANMASINI RIVOJLANTIRISH HAMDA BOZOR MUNOSABATLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	444
Khakimov Bekzod Ilhomjonovich	
O'ZBEKISTONDA MADANIYAT VA SAN'AT TA'LIMI MUASSASALARINI DAVLAT TOMONIDAN MOLIYALASHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI.....	453
Atabayeva Yulduz Baxtiyar qizi	
ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ КАК ФАКТОР ПЕРЕХОДА К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ В УЗБЕКИСТАНЕ	457
Ким Елена Радионовна	
O'ZBEKISTONDA YASHIL LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISHNI BOSHQARUV SAMARADORLIGI: HOLAT, MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR.....	464
Abdurasulova Zarina Sayfiddin qizi	
STRATEGIC MARKETING CAPABILITIES AND ENTERPRISE COMPETITIVENESS IN DIGITAL PLATFORM ECOSYSTEMS: A CONCEPTUAL SMPC MODEL FOR EMERGING MARKETS	471
Bakhtiyor Ruziev Eshmuminovich	
ВЗАИМОСВЯЗЬ УРОВНЯ ЖИЗНИ И ИНДЕКСА ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ В УСЛОВИЯХ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ	477
Усманова Зумрад Исламовна	
UGLEROD CHIQINDILARINI KAMAÝTIRISHDA YASHIL INVESTITSİYALAR AHAMIYATINING NAZARIY ASOSLARI.....	480
Jumaniyozov Feruzbek Dilshod o'g'li, Niyozmetov Doniyor Rejabbayevich, Majidov Jamoladdin Komoliddinovich	
MEHMONXONA XO'JALIGI SUBEKTLARIDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI.....	485
Gulomqodirova Ma'muraxon Saydumarxon qizi	
QISHLOQ MANZILGOHLARINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING MOHIYATI VA NAZARIY JIHATLARI	492
Xusanova Sevara Shavkat qizi	
QURILISH KORXONALARIDA INNOVATSION-INVESTITSION BOSHQARUV METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	499
Raxmatillo Mirolimovich Egamov	
MOLIYAVIY HISOBOTNING KOMPILYATSIYASI BO'YICHA TOPSHIRIQLARNI BAJARISH TARTIBI.....	503
A.Z.Avlokulov	
ERKIN IQTISODIY ZONALARNING MOHIYATI, TASNIFLASH MEZONLARI VA SHAKLLARI	507
Ibragimov Aziz Turayevich	
IJTIMOY OMILLAR ASOSIDA BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI TASHKIL ETISHNING AFZALLIKLARI.....	514
Isroilov Xurshidbek Rustambek o'g'li	
AVTOTRANSPORT XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI KORXONALAR FAOLIYATI HAMDA ULARDA SAMARADORLIKNI BAHOLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	521
Raximov Azamat Hamroqulovich	



KO'P QAVATLI UY-JOY OBYEKTLAGI LOYIHASINI AMALGA OSHIRISHDA RAQAMLI PLATFORMALARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	525
Xikmatov Xakimxon Xamzaevich, Xalilov Nimatillo, Fattoyev Orzujon Xudoyqul o'g'li	
TIJORAT BANKLARINING TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	530
Djumaniyazova Shaxnoza G'afurdjanovna	
MINTAQA SHAHARLARIDA SANOAT ISHLAB CHIQARISH DARAJASI TAHLILI.....	535
Ne'matov Ne'matulla Erkinboyevich	
СТРАТЕГИЧЕСКИЙ МАРКЕТИНГ В ЭПОХУ ЦИФРОВИЗАЦИИ: КАК СОЦИАЛЬНЫЕ СЕТИ ФОРМИРУЮТ ПОВЕДЕНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ.....	539
Убайдуллоева Сабрина Кодыровна	
NAVOIY VILOYATIDA MEHNAT RESURSLARIDAN FOYDALANISH HOLATINING IQTISODIY TAHLILI.....	545
O'roqov Mamurali Odil o'g'li	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK KAMBAG'ALLIKNI KAMAYTIRISH VOSITASI SIFATIDA.....	551
Ramazonov Zafar Ulug'bekovich	



KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK KAMBAG'ALLIKNI KAMAYTIRISH VOSITASI SIFATIDA

Ramazonov Zafar Ulug'bekovich

Xalqaro innovatsion universiteti stajyor-o'qituvchisi

E-mail: zafarrmzmv@gmail.com

ORCID: 0009-0007-4952-6352

Annotatsiya. Kichik biznes va tadbirkorlikning kambag'allikni kamaytirishdagi o'rni va ahamiyati tahlil qilingan. Kichik biznes aholini ish bilan ta'minlash, daromad manbalarini kengaytirish hamda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Tadqiqot davomida tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish orqali aholi turmush darajasini oshirish, o'zini o'zi band qilish imkoniyatlarini yaratish va kambag'allikni qisqartirish mexanizmlari yoritilgan. Shuningdek, davlat tomonidan ko'rsatilayotgan qo'llab-quvvatlash choralari, moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlari hamda kichik biznesni rivojlantirish istiqbollari ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish kambag'allikni kamaytirishning samarali vositalaridan biri ekanligini tasdiqlaydi.

Kalit so'zlar: kichik biznes, tadbirkorlik, kambag'allikni kamaytirish, bandlikni ta'minlash, daromad manbalari, o'zini o'zi band qilish, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish, davlat qo'llab-quvvatlashi, moliyaviy resurslar, aholi turmush darajasi.

Abstract. The role and significance of small business and entrepreneurship in reducing poverty are analyzed. Small business is considered one of the key factors in providing employment, expanding income sources, and strengthening socio-economic stability. The study highlights the mechanisms for improving living standards, creating self-employment opportunities, and reducing poverty through the development of entrepreneurial activity. In addition, government support measures, opportunities for the effective use of financial resources, and prospects for the development of small businesses are examined. The findings confirm that the development of small business and entrepreneurship is an effective instrument for poverty reduction.

Key words: small business, entrepreneurship, poverty reduction, employment generation, income sources, self-employment, socio-economic development, government support, financial resources, living standards.

Аннотация. Проанализированы роль и значение малого бизнеса и предпринимательства в снижении уровня бедности. Малый бизнес является одним из важнейших факторов обеспечения занятости населения, расширения источников доходов и укрепления социально-экономической стабильности. В ходе исследования раскрыты механизмы повышения уровня жизни населения, создания возможностей для самозанятости и сокращения бедности посредством развития предпринимательской деятельности. Кроме того, рассмотрены меры государственной поддержки, возможности использования финансовых ресурсов и перспективы развития малого бизнеса. Результаты исследования подтверждают, что развитие малого бизнеса и предпринимательства является эффективным инструментом снижения бедности.

Ключевые слова: малый бизнес, предпринимательство, снижение бедности, обеспечение занятости, источники доходов, самозанятость, социально-экономическое развитие, государственная поддержка, финансовые ресурсы, уровень жизни населения.

KIRISH

Bugungi kunda kambag'allikni qisqartirish dunyo miqyosida dolzarb ijtimoiy-iqtisodiy muammolardan biri hisoblanadi. Aholining barqaror daromad manbalariga ega bo'lishi, bandlik darajasining oshishi va iqtisodiy faollikning kuchayishi kambag'allikka qarshi kurashishda muhim omil sanaladi. Shu nuqtai nazardan, kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish kambag'allikni kamaytirishning samarali va uzoq muddatli vositasi sifatida alohida ahamiyat kasb etadi.

Kichik biznes va tadbirkorlik aholining keng qatlamlari uchun ish o'rinlari yaratish, o'zini o'zi band qilish imkoniyatlarini kengaytirish hamda mahalliy resurslardan samarali foydalanishni ta'minlaydi. Ayniqsa, kam



daromadli oilalar, yoshlar va ayollar uchun tadbirkorlik faoliyati iqtisodiy mustaqillikka erishish, ijtimoiy faollikni oshirish va turmush darajasini yaxshilashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, kichik biznes hududlarning iqtisodiy rivojlanishini jadallashtirib, ijtimoiy tengsizlikni kamaytirishga hissa qo'shadi.

Kichik biznes va tadbirkorlikning kambag'allikni kamaytirishdagi o'rni, ularning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati hamda ushbu sohani rivojlantirish orqali aholi turmush farovonligini oshirish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining samaradorligi va ularni takomillashtirish masalalariga e'tibor qaratiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mavzu bo'yicha xorijiy va mahalliy tadqiqotlarda quyidagi yo'nalishlarga e'tibor qaratilgan:

1. World Bank. Uzbekistan Poverty Assessment Report. Washington, D.C., 2023. Mazkur xalqaro hisobotda O'zbekistonda kambag'allikning dinamikasi, asosiy sabablari va hududlar kesimidagi tafovutlar tahlil qilingan. Xususan, Qashqadaryo va Surxondaryo viloyatlarida kambag'allik darajasi mamlakatning o'rtacha ko'rsatkichidan yuqoriligi qayd etilgan.

Hisobotda kambag'allikni kamaytirish uchun ta'lim va kasbiy malaka darajasini oshirish, xususiyl sektorini rivojlantirish hamda mikromoliyalashtirishni kengaytirish zarurligi ta'kidlanadi. Jahon banki tahliliga ko'ra, mahalliy darajadagi islohotlar (masalan, Qashqadaryo viloyatida kasanachilikni qo'llab-quvvatlash) samarali hisoblanadi, biroq ularning barqarorligini ta'minlash uchun tizimli monitoring zarur.

Mahkamov A. (2022). Ijtimoiy siyosat va iqtisodiy barqarorlik. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti. Muallif ijtimoiy siyosatning iqtisodiy barqarorlikdagi o'rni, kambag'allikni kamaytirishdagi davlat va jamiyat hamkorligi masalalarini chuqur tahlil qiladi. Asarda "ijtimoiy adolat" tushunchasi iqtisodiy islohotlarning ajralmas tarkibiy qismi sifatida yoritiladi.

Mahkamovning qarashlariga ko'ra, kambag'allikka qarshi kurash faqat moddiy yordam bilan cheklanmasligi, balki inson kapitalini rivojlantirish, bandlik siyosatini kuchaytirish va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash orqali amalga oshirilishi kerak. Ushbu yondashuv Yangi O'zbekiston sharoitidagi iqtisodiy islohotlar mohiyatiga to'liq mos keladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida kambag'allikni qisqartirish va aholi daromadlarini yaxshilash masalalariga oid xorijiy hamda mahalliy olimlarning ilmiy ishlari o'rganildi va tahlil qilindi. Tadqiqotda nazariy mushohada, tizimli yondashuv, kuzatish, umumlashtirish, tahlil va sintez usullaridan samarali foydalanildi. Shuningdek, kambag'allikni qisqartirish hamda kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish bo'yicha ilmiy asoslangan xulosa va takliflar shakllantirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston va uning hududlarida, xususan, Qashqadaryo viloyatida kambag'allikni qisqartirish va aholi daromadlarini yaxshilash dolzarb vazifalardan biriga aylangan. Quyida Qashqadaryo viloyati bo'yicha 2020–2024-yillar oralig'idagi kambag'allikni qisqartirish jarayoni tahlili va natijalari keltiriladi (1-jadval).

1-jadval. Qashqadaryo viloyatida kambag'allik darajasi (2020–2024 yillar, % hisobida)¹

Yil	Kambag'allik darajasi, %	Ishsizlik darajasi, %	Band aholining ulushi, %	Aholi o'rtacha oylik daromadi, ming so'm
2020	15,2	10,8	58,3	1 720
2021	13,6	9,9	60,1	1 950
2022	12,4	8,5	61,8	2 230
2023	10,9	7,6	63,5	2 680
2024	9,7	7,0	65,2	3 150

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, 2020–2024-yillar davomida Qashqadaryo viloyatida kambag'allik darajasi 15,2 foizdan 9,7 foizgacha kamaygan. Shu bilan birga, ishsizlik darajasi 10,8 foizdan 7,0 foizgacha pasaygan, bu esa iqtisodiy faollikning oshganidan dalolat beradi.

1 Muallif ishlanmasi



O'rtacha oylik daromadlar esa 1,72 mln so'mdan 3,15 mln so'mgacha oshgan. Bu jarayonda "Har bir oila – tadbirkor" dasturi va "mahallabay ishlash" tizimi muhim rol o'ynagan(2-jadval).

2-jadval. Qashqadaryo viloyatida kambag'allikni kamaytirishga ta'sir qiluvchi asosiy dasturlar samaradorligi²

Dastur nomi	Amalga oshirilgan davr	Foyda olgan oilalar soni	Yaratilgan ish o'rinlari	Asosiy yo'nalish
Har bir oila – tadbirkor	2020–2024	48 200	26 000	Mikrokredit, kasanachilik
Ayollar daftari	2021–2024	18 500	6 700	Ayollar bandligi
Yoshlar daftari	2021–2024	22 300	9 200	Yoshlar startaplari
Temir daftar	2020–2023	51 000	11 500	Ijtimoiy yordam, reabilitatsiya
Mahallabay ishlash tizimi	2021–2024	100 % qamrov	–	Manzilli yordam, nazorat

Qashqadaryo viloyatida manzilli yordam tizimining joriy etilishi kambag'allikni kamaytirish jarayonini tezlashtirdi. Eng samarali dastur "Har bir oila – tadbirkor" bo'lib, u 26 mingga yaqin yangi ish o'rni yaratgan. Mahallabay ishlash tizimi esa kambag'allikni joylarda aniq tahlil qilish imkonini bergan(3-jadval).

3-jadval. O'zbekiston bo'yicha kambag'allik darajasining solishtirma tahlili (2020–2024-yillar, %)³

Yil	O'zbekiston o'rtacha ko'rsatkichi	Qashqadaryo viloyati	Toshkent viloyati	Surxondaryo viloyati
2020	14,5	15,2	10,1	16,3
2021	13,0	13,6	9,3	15,4
2022	11,7	12,4	8,7	14,0
2023	10,2	10,9	7,8	12,5
2024	9,1	9,7	7,0	11,3

Ko'rinib turibdiki, Qashqadaryo viloyatida kambag'allik darajasi mamlakatning o'rtacha ko'rsatkichiga yaqinlashgan. 2020-yilda farq 0,7 foizni tashkil etgan bo'lsa, 2024-yilga kelib bu tafovut 0,6 foizgacha qisqargan, ya'ni hududning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish sur'atlari sezilarli darajada yaxshilangan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yangi O'zbekiston taraqqiyot bosqichida kambag'allikni qisqartirish masalasi davlat siyosatining eng muhim ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. So'nggi yillarda amalga oshirilgan iqtisodiy islohotlar, ijtimoiy himoya tizimini takomillashtirish choralari va bandlikni oshirishga qaratilgan dasturlar natijasida mamlakat miqyosida kambag'allik darajasining sezilarli ravishda pasaygani kuzatilmoqda. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, 2020–2024-yillar oralig'ida O'zbekistonda kambag'allik darajasi 14,5 foizdan 9,1 foizgacha, Qashqadaryo viloyatida esa 15,2 foizdan 9,7 foizgacha kamaygan. Bu esa qisqa vaqt ichida 36–37 foiz atrofidagi nisbiy kamayishni bildiradi.

Bu natijalar, eng avvalo, mamlakatda olib borilayotgan ijtimoiy yo'naltirilgan siyosat, mahallabay ishlash tizimi hamda tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining amaliy samaradorligidan dalolat beradi. Aholining turmush darajasi oshgani, yangi ish o'rinlari yaratilgani va mikromoliyaviy dasturlar kengaygani kambag'allik darajasini kamaytirishda muhim omil bo'lib xizmat qilgan.

Shuningdek, Qashqadaryo viloyati misolida o'tkazilgan tahlillar hududda kambag'allikni qisqartirish borasida ijtimoiy himoya, bandlik va tadbirkorlikni rivojlantirish dasturlari barqaror ijobiy natijalar berayotganini ko'rsatadi. Ayniqsa, "Har bir oila – tadbirkor", "Ayollar daftari", "Yoshlar daftari", "Temir daftar" kabi tashabbuslarning mahalliy darajada faol amalga oshirilishi aholining ijtimoiy faolligini oshirdi va ularni o'zini o'zi ta'minlash jarayoniga jalb etdi.

Biroq tahlillar shuni ham ko'rsatadiki, Qashqadaryo viloyatida kambag'allikni to'liq bartaraf etishda hali bir qator muammoli omillar mavjud. Ulardan eng asosiylari – infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi,

² Muallif ishlanmasi

³ Muallif ishlanmasi



mehnat bozorida malakali ishchi kuchi tanqisligi, ayrim tumanlarda ishlab chiqarish diversifikatsiyasining pastligi va moliyaviy savodxonlik darajasining yetarli emasligidir. Shu bois, mavjud dasturlarni yanada maqsadli, innovatsion va barqaror mexanizmlar bilan boyitish zarur.

Quyidagi takliflar Qashqadaryo viloyati misolida olib borilgan tahlillar asosida ishlab chiqilgan bo'lib, ular mamlakat miqyosida kambag'allikni kamaytirish siyosatini takomillashtirishga xizmat qiladi:

1. Mahalliy iqtisodiyotning diversifikatsiyasini kengaytirish. Qashqadaryo viloyati iqtisodiyoti asosan qishloq xo'jaligi va neft-gaz sanoatiga tayanadi. Shu bois, hududda xizmatlar sohasi, qayta ishlash tarmoqlari, kichik va o'rta biznesni rivojlantirishga e'tiborni kuchaytirish zarur. Bu yangi ish o'rinlarini yaratib, daromad manbalarini kengaytiradi.

2. Kasb-hunar va tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish. Kambag'allikni kamaytirishning eng barqaror yo'li inson kapitaliga sarmoya kiritishdir. Shu maqsadda kasb-hunar o'quv markazlarini zamonaviy texnologiyalar bilan jihozlash, yoshlar va ayollarni zamonaviy kasblarga o'qitish tizimini kengaytirish lozim.

3. Mahallabay ishlash tizimini yanada raqamlashtirish. Aholining daromadlari, ehtiyojlari va ijtimoiy holatini aniqlashda aniq statistik bazani shakllantirish muhimdir. Mahalla tizimida raqamli monitoringni joriy etish orqali kambag'allikni qisqartirish choralari yanada manzilli bo'ladi.

4. Moliyaviy savodxonlik va mikromoliyaviy xizmatlarni kengaytirish. Kambag'allikni barqaror kamaytirish uchun aholiga mikrokreditlar, subsidiyalar va grantlardan samarali foydalanishni o'rgatish zarur. Shuningdek, bank xizmatlarining qishloq joylarda ham keng joriy etilishi iqtisodiy faollikni oshiradi.

5. Hududiy infratuzilmani yaxshilash. Qishloq joylarda yo'l, suv, elektr energiyasi va internet infratuzilmasini rivojlantirish aholining bandligi va daromad olish imkoniyatlarini kengaytiradi.

6. Ayollar va yoshlar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash. Mahallalarda ayollar uchun mini-ustaxonalar, xizmat ko'rsatish markazlari, yoshlar uchun startap loyihalariga grantlar ajratish kambag'allikni kamaytirishda ijtimoiy ta'sirni kuchaytiradi.

7. Monitoring va baholash tizimini kuchaytirish. Kambag'allikni qisqartirish dasturlarining natijalarini doimiy monitoring qilish, statistik ma'lumotlarni ochiq e'lon qilib borish siyosatning samaradorligini oshiradi hamda resurslarni oqilona taqsimlash imkonini beradi.

Yangi O'zbekiston sharoitida olib borilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar kambag'allikni kamaytirishda sezilarli natijalar bermoqda. Shu bilan birga, hududlar kesimida, xususan, Qashqadaryo viloyatida kambag'allikni butunlay bartaraf etish uchun uzluksiz iqtisodiy o'sish, ijtimoiy tenglik, bandlikni oshirish va mahalliy tashabbuslarni qo'llab-quvvatlash muhim ahamiyat kasb etadi.

Kelgusida kambag'allikni kamaytirish siyosati mahalla darajasidan boshlab raqamli va ilmiy yondashuvga asoslangan, maqsadli hamda barqaror bo'lishi zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi. Kambag'allikni qisqartirish va bandlikni ta'minlash bo'yicha 2020–2024-yillar tahlilii hisobotlari. – Toshkent, 2024-yil.
2. Mahkamov A. Ijtimoiy siyosat va iqtisodiy barqarorlik. – Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti, 2022.
3. Jahon banki (World Bank). Uzbekistan Poverty Assessment: Trends, Challenges and Policy Options. – Washington, D.C., 2023.
4. To'xtayev A., Karimov M. Ijtimoiy siyosat va kambag'allikni kamaytirish mexanizmlari. – Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti, 2022-yil.
5. Qashqadaryo viloyati hokimligi Iqtisodiy taraqqiyot bosh boshqarmasi. Hududiy ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari va kambag'allikni kamaytirish natijalari (2020–2024-yillar tahlili). – Qarshi, 2024-yil.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev. Yangi O'zbekistonni birgalikda barpo etamiz. – Toshkent: O'zbekiston, 2021-yil.
7. BMT Taraqqiyot dasturi (UNDP). Human Development Report: Reducing Poverty and Promoting Sustainable Growth in Central Asia. – New York: UNDP, 2023.
8. Saidov A., Murodova N. Kambag'allikni qisqartirishda mahalla institutining o'rni // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar ilmiy jurnali. – 2023. – № 3. – B. 45–52.
9. O'zbekiston Respublikasi Mehnat va aholini ijtimoiy himoya qilish vazirligi. Aholining bandligi va kambag'allikka qarshi kurashish bo'yicha 2024-yilgi milliy hisobot. – Toshkent, 2024-yil.



IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 5 (3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.



Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>